

Působení vnějších a vnitřních činitelů na kvalitu mléka

Effect of outside and inside factors to quality of milk

Renáta Toušová, Luděk Stádník, Marie Strachotová

Katedra speciální zootechniky, ČZU Praha

Summary

Duality of milk was evaluated in private milk farm in central Czech, with cows with different portion of Holstein blood (58-100%). Total milk production, daily milk production and duality of milk are on very good level. The biggest problem is health status of cows – legs due to bad quality of floors or worse quality of feed. Highest waste are in part of reproduction, especially in system of heat detection.

Úvod

Mléko patří mezi základní potraviny. Díky svému složení je důležitou složkou lidské výživy. Kvalitní mléko je schopno zabezpečit základní živiny potřebné k životu. Kvalita mléka je stále velmi sledována a je závislá především na hygieně získávání mléka – ošetření vemene, dojení, uchovávání mléka po nadojení, sanitaci a celkové úrovni hygieny chovu krav. Z ostatních činitelů, kteří ovlivňují produkci a kvalitu jednotlivých součástí mléka sem patří zdravotní stav, genetické založení, reprodukce a především výživa a krmení dojníc, technologie ustájení, četnost dojení.

Materiál a metodika

Kvalita mléka z hlediska vnitřních a vnějších faktorů byla posuzována na soukromé farmě ve Středočeském kraji, na které jsou chovány dojnice s různým podílem (58-100%) plemene holštýn. Krávy jsou ustájeny ve volném boxovém stelivovém stání, a dojeny 2x denně v tandemové dojárně 2x3 stání.

Výsledky

Zdraví stáda je ovlivněno nepříznivou situací vyřazování prvotetek v důsledku onemocnění končetin (v roce 2005 to bylo přes 50% prvotetek), ulehnutí po porodu či zánětu mléčné žlázy. V tabulce 1 jsou znázorněny počty dojníc v KU podle pořadí laktace za rok 2005. A vyplývá z ní, že nejvíce krav bylo na 1. až 3. laktaci, vyššího věku se dožije velmi málo krav (celkem 16,7%).

Tabulka 1: Počet krav podle pořadí laktace za rok 2005

Poř.laktace	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	Celkem
Počet krav	70	30	24	13	8	2	2	149
%	47	20,1	16,2	8,7	5,4	1,3	1,3	100

Kvóta na mléko pro rok 2005 byla u sledované farmy stanovena na 1 898 939 kg mléka, což je po přepočtu na litry 1 849 016 litrů. Sledovaný podnik překročil

stanovený limit o 67 777 litrů a hrozí mu penalizace. Denní nádoj na krávu činil za rok 2005 v průměru 21,8 kg mléka. Průměrná laktace za rok 2005 činila 8 215 kg mléka. V oblasti reprodukce dosahoval hodnocený podnik naopak podprůměrných výsledků. Délka service periody 126 dnů a mezidobí 433 dnů, při zabřezávání po 1. inseminaci na úrovni 30,8% a inseminačním indexu 2,6. Průměrná délka inseminačního intervalu činila 75 dnů.

Kvalita mléka ve sledovaném provozu byla za minulý rok vynikající, celá dodávka byla zařazena do „výběrového mléka“ a cena za mléko byla stanovena na 8,28 Kč/l. V tabulce 2 jsou základní složky mléka a ukazatele jakosti.

Tabulka 2 : Ukazatele kvality mléka a průměrné složení mléka za rok 2005

hodnocený znak	Počet
CPM	11 000 /1 ml mléka
PSB	224 000/1 ml mléka
Tuk	4,41%
bílkoviny	3,30 %
Laktóza	4,97
sušina tukuprostá	8,82 %

Závěr :

Sledovaná farma se zabývá produkcí mléka a výběr plemene Holštýn je nejlepším řešením. Produkce mléka, denní nádoj a kvalita mléka jsou na velmi slušné úrovni. Také technologie ustájení odpovídá potřebám zvířat, která jsou dostatečně čistá. Vzhledem k provedené rekonstrukci kravínů K96, ze kterých nová stáj vznikla by bylo žádoucí zintenzivnit větrání, které není úplně dostačující. Dojnice se dojí 2x denně, ale u skupiny s nejvyšší užitkovostí by bylo vhodné zavést dojení 3x denně, za předpokladu zlepšení úrovně reprodukce a změny dojírny. Největší problémy se týkají zdravotního stavu krav - brakace v důsledku onemocnění končetin, hlavní příčinu lze předpokládat v kvalitě podlah a frekvenci odklizu hnoje resp. v horší kvalitě krmiva. Nejvyšší ztráty zaznamenává toto stádo na úseku reprodukce, kde jsou značné rezervy ve sledování reprodukčního procesu. Přežitelnost krav této farmy (podíl dojnic na 3. laktaci) je nízký a vyplývá z problémů daného chovu.

Příspěvek vznikl za podpory Výzkumného záměru MSM 6046070901 a Grantového úkolu NAZV 1G46086.